

PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY

2015 – 2017

Gymnázium a SOŠ Horská 309, Hostinné



Zpracovala: Mgr. Doubrava Dřížhalová - školní metodička prevence

Úvod

Primární prevencí rozumíme veškeré konkrétní aktivity realizované s cílem předejít problémům a následkům sociálně patologických jevů, případně minimalizovat jejich negativní dopad, včetně dalšího šíření.

Nespecifická primární prevence představuje základ a nosný prvek celého systému prevence, jde o volnočasové aktivity určené nejširším vrstvám dětí a mládeže, umožňující harmonický rozvoj osobnosti jednotlivce. Existovaly by i za absence sociálně patologických jevů.

Specifická primární prevence je realizována v rámci podpůrných programů pro rizikové skupiny, pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami jako prevence před exkluzí. Součástí specifické primární prevence jsou Standardy specifické primární prevence, které jsou cestou ke zkvalitnění preventivních aktivit.

Charakteristika školy

Město Hostinné se nachází přibližně 18 km západně od okresního města Trutnov. V jeho bezprostředním okolí se vypínají malebné kopce krkonošského podhůří. Leží na soutoku řeky Labe s říčkou Čistá v nadmořské výšce 350m. V současné době má kolem 5000 obyvatel.

Komplex školy se skládá ze zrekonstruované historické budovy a nové přístavby v centru města. V historické budově je 13 učeben vybavených didaktickou technikou a interaktivními tabulemi. Většina z nich slouží zároveň jako odborné učebny. Pro besedy a přednášky se využívá společenská místnost. V přízemí budovy je zřízena školní knihovna a nová jazyková učebna. V přístavbě je sportovní hala s horolezeckou stěnou, gymnastickým sálem a posilovnou.

Ve škole studuje 201 žáků. Pedagogický sbor má 21 pedagogů.

Naše škola se profilovala spíše humanitním směrem (humanitní předměty - dějepis, základy společenských věd, psychologie, sociologie, speciální a sociální pedagogika i cizí jazyky). Byla posílena výuka výpočetní techniky.

Preventivní aktivity vychází a jsou v souladu s níže uvedenými dokumenty

- **Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů**
- Zákon 379/2015 Sb., k ochraně před škodami působenými tabákem, alkoholem, návykovými látkami
- Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů

- Vyhláška č. 197/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009 – 2012
- Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 20 006/2007-51
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení – č.j. MŠMT- 28 275/2000 – 22
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance – č.j. 14423/99 – 22

Všechny uvedené dokumenty jsou k dispozici k prostudování na internetových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy www.msmt.cz.

- Školní řád Gymnázia a SOŠ Hostinné
- Školní vzdělávací program Gymnázia a SOŠ Hostinné

Tým prevence sociálně patologických jevů na škole

ředitel školy Mgr. Martin Vlášek

zástupkyně ředitele školy Mgr. Zuzana Kočová

metodička prevence sociálně patologických jevů Mgr. Doubrava Dřízhalová

výchovná poradkyně Mgr. Radka Plevová

garantka kulturních aktivit Mgr. Jolana Fišarová

garantka sportovních aktivit Mgr. Pavlína Aerts

Mgr. Jana Farská, Mgr. Michaela Mědílková

Stav školy z hlediska patologických jevů

kouření

záškoláctví

ojedinělé formy agrese

tolerance k lehkým drogám ze strany studentů (viz průzkum RIAPS)

ojedinělé projevy kriminality a delikvence

virtuální drogy (počítače, televize a video)

patologického hráčství (gambling) – zatím neřešeno – nebezpečí – přítomnost heren ve městě

Cíle projektu zaměřené na:

a) žáky (snižování absence, zlepšení sociální komunikace, snížení možnosti poptávky po lehkých drogách, rozvoj osobnosti žáků, sebepoznání, zvládání stresu)

b) zákonné zástupce (rozvíjet spolupráci, pravidelně informovat)

c) pedagogy (pokračovat v nastavení týmové spolupráce, podporovat vzdělávání v oblasti primární prevence)

Partneři vytypovaní ke spolupráci:

- Společně k bezpečí Orlick nad Vltavou, RIAPS Trutnov
- pedagogicko-psychologická poradna Trutnov
- policie ČR oddělení Hostinné, městská policie Trutnov
- školní parlament
- rodiče žáků a žákyň

Plán prevence pro školní rok 2015/2017 pro jednotlivé cílové skupiny:

Program vychází ze závěrů hodnocení minimálního preventivního programu loňského školního roku. Vzniká na základě zkušeností předešlých let.

ŽÁCI

1. Zorganizovat adaptační kurzy pro primu gymnázia, první ročník sociální péče a kvintu.
2. Uspořádat besedy s drogovou problematikou pro ročníky gymnázia a sociální péče. Pro **primu** na téma „zdraví, nemoc, závislosti, drogy“!; **sekundu** „životní styl, riskování, životní hodnoty“; **tercií** „právní vědomí, bude mi 15 let, mezilidské vztahy“; **kvartu** „je mi 15 let a mám občanku, právní vědomí a trestní odpovědnost“.
První ročník sociální péče základní program drogové prevence, pro ostatní ročníky besedu na téma zdravý životní styl.
3. Předávání aktuálních informací žákům, prostřednictvím nástěnky.

4. Propagace a podpora zdravého životního stylu – aktuálně v rámci jednotlivých předmětů.
5. Žákyně třídy 3S budou pokračovat ve školení pořádané Společností pro plánování rodiny a sexuální výchovu (SPRSV) - peer program na téma „Partnerské vztahy a vzájemná komunikace“ a „Antikoncepce“ a žákyně 1S zahájí s touto společností spolupráci.
6. Přednášky na aktuální téma.
7. Charitativní sbírky (Červeno bílé dny, Světluška, Bílá pastelka, Červená stužka...).
8. Exkurze, výlety, návštěvy kulturních akcí, maturitní ples.
9. Diagnostika třídy v případě výskytu problému.
10. Spolupráce s Policií ČR.
11. Podpora zájmových volnočasových aktivit žáků.
12. Pravidelné třídnické hodiny především žáků nižších ročníků.

ZÁKONNÍ ZÁSTUPCI

1. Průběžné informace o preventivních aktivitách poskytované třídním učitelem na třídních schůzkách.
2. Školní metodička prevence uspořádá v případě zájmu pro rodiče žáků přednášku.
3. Nabídka možnosti konzultace o této problematice.
4. Zprostředkování pomoci.

PEDAGOGOVÉ

1. Kladení důrazu na důsledné dodržování školního řádu.
2. Pozitivní přístup k žákům.
3. Osobní příklad.
4. Informovat kolegy o možnostech vzdělávání v problematice primární prevence.
5. Dodržovat postupy při řešení případů z oblasti sociálně patologických jevů.

ŠKOLNÍ METODIČKA SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ

1. Spolupráce s RIAPS v Trutnově a okresní koordinátorkou Mgr. Lenkou Mikeskovou.
2. Pravidelná účast na komisi prevence kriminality města Hostinné.
3. Koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy.
4. Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.).
5. Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů.

6. Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasizmu, xenofobie a dalších jevů, které souvisí s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti.
7. Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence sociálně patologických jevů, s metodikem preventivních aktivit v Pedagogicko-psychologické poradně Trutnov a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
8. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence sociálně patologických jevů v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.
9. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.
10. Zajišťování a předávání odborných informací o problematice sociálně patologických jevů, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
11. Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
12. Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence sociálně patologických jevů (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci).
13. Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy sociálně patologického chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli).
14. Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje sociálně patologických jevů u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj sociálně patologických jevů ve škole.
15. Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

Sportovní aktivity školy

Gymnázia a SOŠ Hostinné nabízí žákům pestrou škálu pohybových aktivit. Vedle dvou hodin tělesné výchovy týdně mají žáci možnost navštěvovat **sportovní hry ve florbale, fotbale a basketbale**. Tradičně se účastní postupových soutěží AŠSK základních a středních škol, kde soupeře převyšují především v okrskových kolech, v okresních finále sbírají především cenné úspěchy ale hlavně zkušenosti.

Dále Gymnázium a SOŠ pořádá **sportovní kurzy**. Pro třídy sekundu, kvintu a 1. S týdenní lyžařský kurz, pro tercii **kurz tábornický**, zdatnost sexty a 2.S testuje **cyklo-turistický kurz** a konečně v septimě a 3.S mají žáci možnost sjet při **vodáckém výcviku** Vltavu.

Pro pohybové aktivity škola využívá velkou tělocvičnu, malou tělocvičnu a gymnastický sál. Ve sportovním komplexu je k dispozici také dobře vybavená posilovna. Celodenně je žákům zpřístupněno městské víceúčelové sportovní hřiště. Spolupráce s městem je v této oblasti výborná.

Metody a formy jakými budou dílčí aktivity řešeny

- přednášky
- besedy
- semináře
- informační systém – nástěnka v 1. patře, webové stránky školy
- nadační sbírky
- exkurze

Získané kompetence

- žák umí popsat rizikový jev
- žák umí rozpoznat rizikovou situaci
- žák ví na koho se se svým problémem obrátit

Vypracovala: Mgr. Doubrava Dřížhalová

Schválil: Mgr. Martin Vlášek

Příloha č. 1

Adresář organizací spolupracujících se školou v oblasti primární prevence:

Společně k bezpečí – Orlík nad Vltavou

Staré sedlo 92, Orlík nad Vltavou

tel.: 774 709 773

e-mail: info@spolecnekbezpeci.cz

URL: www.spolecnekbezpeci.cz

Mgr. Martina Grohmanová

Kontaktní centrum a terénní služby - RIAPS Trutnov

Náchodská 359, 541 01 Trutnov

tel.: 499 814 890,

fax: 499 811 356

e-mail: harm.reduction@seznam.cz

Mgr. Ondřej Čalovka - vedoucí služby, adiktolog

Bc. Olga Trunečková - sociální pracovníce

mobil na terénní pracovníky: 731 441 269

Pedagogicko psychologická poradna Trutnov

Horská 5, Trutnov – Střední Předměstí, 541 01

e-mail: info@ppptrutnov.cz

Jaromíra Celbová – sociální pracovníce 499 813 080

PaedDr. Zuzana Šmídová – ředitelka 605 814 887

Speciálně pedagogické centrum Turnov

Sobotecká 242 Turnov 511 01

Mgr. Alena Malinová, krajský koordinátor pro děti s PAS, speciální pedagog – zejména děti s PAS –
telefon 481 312 140

e-mail: spc.turnov@centrum.cz

Biskupství královéhradecké

Adresa: Biskupství královéhradecké, Katechetické a pedagogické centrum, Velké náměstí
35, 500 01 Hradec Králové

Kontaktní osoby:

Mgr. Eva Klabanová, koordinátorka kurzů, tel.: 495 063 420, 731 604 620,

klabanova@diecezehk.cz

Telefon.: 495 063 420, 737 215 335

e-mail: kc@diecezehk.cz

<http://kc.diecezehk.cz> -hlavní stránka centra

<http://www.diecezehk.cz/skoly> -informace pro školy (i o projektu OD)

Adra -poradna pro oběti násilí a trestné činnosti

Adresa: Tř. E. Beneše 575, Hradec Králové 12, 500 12

Typ služby: sociální poradenství

Telefon: 606824104

e-mail: pyramidahk@adra.cz

www.adra.cz

Středisko výchovné péče DOMINO

Adresa: M. Horákové 504, Hradec Králové 6, 500 06

Kontaktní osoba: Mgr. Vratislav Holeček - vedoucí SVP, Michaela Hochmanová - sociální
pracovnice

Typ služby: Projekt „Bezpečná třída“ nabízí pomoc v prevenci i řešení závažných
problémů ve vztazích mezi spolužáky.

Telefon: 495 407 405, 603 214 240

e-mail: svp.domino@volny.cz

www.svp-domino.cz

Sdružení Linka bezpečí

Adresa: Ústavní 91/95, 181 21 Praha 8- Bohnice

Kontaktní osoba: Mgr. MgA. Vendula Kodetová

Typ služby: Linka bezpečí

Linka vzkaz domů -linky krizové intervence pro děti a mladistvé.

Rodičovská linka -telefonická krizová intervence a poradenství především rodičům, prarodičům a ostatním členům rodiny z celé České republiky.

Organizace nabízí ke stažení publikaci „Děti a jejich problémy II.“, která se týká prevence patologických jevů. <http://www.linkabezpeci.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=239>

Můžete si také stáhnout odborný časopis Linky bezpečí na adrese:

<http://www.linkabezpeci.cz/webmagazine/archive.asp?idk=238>

Telefon: 266727923, 606708548

e-mail: v.kodetova@linkabezpeci.cz

www.linkabezpeci.cz

Policie České republiky Obvodní oddělení Hostinné

adresa: Horská 520, 543 71 Hostinné

telefon: 974 539 711

fax: 974 539 711

e-mail: tuoophost@mvcr.cz

[www stránky](#)

Policie České republiky Okresní ředitelství Trutnov Roty Nazdar 497, 541 11 Trutnov Telefon: ústředna 974 539 111 E-mail: ortu@mvcr.cz *Preventivně informační skupina* nrap. Udo Ertner tel.: 974 539 207 - tisk, prevence prap. Jiří Prouza tel.: 974 539 207 - tisk, prevence Fax: 974 539 108 e-mail: tupis@mvcr.cz
<http://www.policie.cz/or-trutnov.aspx>

Příloha č. 2

Doporučení pro učitele - Co dělat v případě výskytu rizikového chování studentů

Veškeré kroky činíme za přítomnosti druhého pedagogického pracovníka.

1. TABÁKOVÉ VÝROBKY v prostorách školy

- odebrat a zabránit konzumaci
- provést zápis s vyjádřením studenta
- informovat: metodika prevence, zákonného zástupce studenta
- vyvodit sankce stanovené školním řádem

2. ALKOHOL v prostorách školy

Konzumace alkoholu ve škole:

- odebrat a zabránit další konzumaci
- akutní nebezpečí: zajistit nezbytnou pomoc - lékařská služba 1. pomoci
- pokud není stav akutní: provést zápis s vyjádřením studenta (odkud má alkohol)
- informovat: vedení školy, metodika prevence, zákonného zástupce
- pokud není student schopný pokračovat ve výuce: ihned škola vyrozumí zákonného zástupce- odvézt domů
- pokud není zákonný nezletilého žáka zástupce dostupný: vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dětí a vyčká jeho pokynů
- nutné vyvodit sankce školním řádem
- protiprávní je i navádění mladších 18 let ke konzumaci
- sepsat zápis s vyjádřením studenta

Nález alkoholu ve škole:

- uvědomit vedení školy
- nález uložit u vedení školy: usvědčující důkaz
- sepsat stručný záznam (informace ŠMP)

Zadržení alkoholu u studenta:

- sepsat stručný záznam s vyjádřením žáka (datum, místo a čas, podpis studenta, u kterého byl alkohol nalezen nebo který ho našel), pokud žák odmítne podepsat, uvede se tato skutečnost do zápisu
- zápisu a rozhovoru je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupkyně
- o nález vyrozumí zákonného zástupce žáka
- informace ŠMP
- při opakovaném nález poskytnout informace orgánu sociálně právní ochrany dítěte

3. OPL (omamné a psychotropní látky) v prostorách školy

Konzumace OPL ve škole:

- zabránit konzumaci, odebrat látku žákovi
- pokud je žák ohrožen na zdraví nebo životě - volat lékařskou službu 1. pomoci
- pokud není žák ohrožen, provedeme zápis s vyjádřením žáka, uvědomíme vedení školy
- pokud žák není schopen pokračovat ve vyučování nebo není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, ihned vyrozumíme zákonného zástupce, aby žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole
- pokud není zákonný zástupce nezletilého žáka dostupný, vyrozumí škola OSPOD a vyčká jeho pokynů
- z konzumace OPL ve škole je nutné vyvodit sankce dle školního řádu
- obdobný je postup, pokud žák přijde do školy již intoxikován

Distribuce OPL je vždy protiprávním jednáním, množství OPL není rozhodující

- přechovávání OPL je také vždy protiprávním jednáním (na množství OPL závisí, zda toto jednání bude kvalifikováno jako přestupek nebo trestný čin, ale nemusí mít vliv na kázeňský postih dle školního řádu)
- pokud má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR (jedná se o podezření ze spáchání trestného činu)
- pokud se jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany

Nález OPL ve škole:

A. nález OPL v prostorách školy:

- látku nepodrobujeme testování
- uvědomíme vedení školy
- za přítomnosti dalšího pracovníka školy vložíme látku do obálky, napíšeme datum, čas, místo nálezu, obálku přelepíme, přelep, opatříme razítkem školy a svým podpisem a uschováme do školního trezoru
- o nálezu vyrozumíme Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky

B. zadržení látky u studenta, kterou považujeme za OPL:

- látku nepodrobujeme testování
- uvědomíme vedení školy

- za přítomnosti dalšího pracovníka školy vložíme látku do obálky, napíšeme datum, čas, místo nálezu, obálku přelepíme, přelep, opatříme razítkem školy a svým podpisem a uschováme do školního trezoru
- za přítomnosti člena vedení školy sepíšeme stručný záznam s vyjádřením žáka, datum, místo a čas nálezu, podpis žáka, pokud to odmítá, uvedeme tuto skutečnost do zápisu
- o nálezu vyrozumíme Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce
- pokud byla látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předáme látku výše uvedeným postupem přivolanému lékaři, další postup nutný k identifikaci látky zajistí Policie ČR

C. podezření, že některý ze žáků má nějakou OPL u sebe:

- jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, proto toto šetření spadá do kompetence Policie ČR
- bezodkladně vyrozumíme Policii ČR, zkonzultujeme s ní postup a informujeme zákonného zástupce nezletilého žáka
- žáka izolujeme od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem, **v žádném případě neprovádíme osobní prohlídku ani prohlídku jeho věcí**

Příloha č.3

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet;
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávislivým, nebo pohrdavým tónem;
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem;
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich;
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí;
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout;
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmítání učitelům apod.

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády;
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními;
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů;
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený;
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- stává se uzavřeným;
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- zašpiněný nebo poškozený oděv;
- stále postrádá nějaké své věci;
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole;
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

POZN: (Zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům nově zařazeným do třídy, neboť konflikty v době adaptace nových žáků nejsou vzácností!)

Rodiče žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi;
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.;
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem;
- nechce jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach;
- ztrácí chuť k jídlu;
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem;
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresori mu berou svačinu nebo peníze na svačinu);
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!";
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně;
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad;
- zmínky o možné sebevraždě;
- odmítá svěřit se s tím, co ho trápí;
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze;
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí;
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům;
- dítě si stěžuje na neurčitě bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma;
- své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.);
- dítě se vyhýbá docházce do školy;
- dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.

Příloha č. 4

Doporučení pro učitele - Metody řešení šikanování

(1) Odhalení šikany bývá někdy velmi obtížné i pro zkušeného pedagoga. Nezávažnější negativní roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí, ale i pachatelů a dalších účastníků. Strach vytváří obvykle prostředí "solidarity" agresorů i postižených.

(2) Pro vyšetřování šikany lze doporučit strategii prováděnou v těchto pěti krocích:

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
2. Nalezení vhodných svědků.
3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).
4. Zajištění ochrany obětem.
5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

(3) Při výbuchu brutálního skupinového násilí vůči oběti, tzv. "školního lynčování" je nutný následující postup:

1. Překonání šoku pedagoga a bezprostřední záchrana oběti.
2. Domluva pedagogů na spolupráci a postupu vyšetřování.
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
4. Pokračující pomoc a podpora oběti.
5. Nahlášení policii.
6. Vlastní vyšetřování.

Účastní-li se šikanování většina problémové skupiny, nebo jsou-li normy agresorů skupinou akceptovány, doporučuje se, aby šetření vedl odborník-specialista na problematiku šikanování (z pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, diagnostického ústavu, krizového centra apod.)